

కృష్ణ యజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ సంహితా

॥ అథ ద్వితీయ కాణ్డే పంచమః ప్రశ్నః॥

హరిః ఓమ్॥ విశ్వరూపో వై త్వాష్ట్రః పురోహితో దేవానామాసీధ్వస్త్రియోఽసురాణాం
తస్య త్రీణి శీర్షాణ్యసన్ధోమపానగ్ం సురాపానమన్నాదనగ్ం స ప్రత్యక్షం దేవేభ్యో
భాగమవదత్పరోక్షమసురేభ్యః సర్వస్మై వై ప్రత్యక్షం భాగం వదన్తి యస్మా ఏవ
పరోక్షం వదన్తి తస్య భాగ ఉదితస్తస్మాదిన్ద్రోఽబిభేదీదృజ్వై రాష్ట్రం వి పర్యావర్తయతీతి
తస్య వజ్రమాదాయ శీర్షాణ్యచ్ఛినద్యథోమపాన- [1] మాసీధ్వ
కపిశ్చలోఽభవద్యథుసరాపానగ్ం స కల విజ్కో యదన్నాదనగ్ం స తిత్తిరిస్తస్యాఽశ్చలినా
బ్రహ్మహత్యాముపాఽగృహ్ణతాగ్ం సంవథ్సరమబిభస్తం భూతాన్యభ్యక్రోశన్బ్రహ్మహన్నితి
స పృథివీముపాఽసీదదస్యై బ్రహ్మహత్యాయై తృతీయం ప్రతి గృహ్ణతీతి సాఽబ్రవీద్వరం
వృణై ఖాతాత్పరాభవిష్యన్తీ మస్యే తతో మా పరా భూవమితి పురా తే [2]
సంవథ్సరాదపి రోహదిత్యబ్రవీత్తస్మాత్పురా సంవథ్సరాత్పృథివ్యై ఖాతమపి రోహతి
వారేవృతగ్ం హ్యస్యై తృతీయం బ్రహ్మహత్యాయై
ప్రత్యగృహ్ణత్తథ్స్వకృతమిరిణమభవత్తస్మాదాహితాగ్నిః శ్రద్ధాదేవః స్వకృత ఇరిణే నాఽవ
స్యేదృబ్రహ్మహత్యాయై హ్యేష వర్ణః స వనస్పతీనుపాఽసీదదస్యై బ్రహ్మహత్యాయై
తృతీయం ప్రతి గృహ్ణతీతి తేఽబ్రువన్వరం వృణామహై వృక్ణాత్- [3] పరాభవిష్యన్తో
మన్యామహే తతో మా పరా భూమేత్యావ్రశ్చనాద్వో భూయాగ్ంస
ఉత్తిష్టానిత్యబ్రవీత్తస్మాదావ్రశ్చనాద్వృక్షాణాం భూయాగ్ంస ఉత్తిష్ఠన్తి వారేవృతగ్ం
హ్యేషాం తృతీయం బ్రహ్మహత్యాయై ప్రత్యగృహ్ణన్థ నిర్యాసోఽభవత్తస్మాన్నిర్యాసస్య
నాఽఽశ్యం బ్రహ్మహత్యాయై హ్యేష వరోక్షథో ఖలు య ఏవ లోహితో యో
వాఽఽవ్రశ్చనాన్నిర్యేషతి తస్య నాఽఽశ్యం [4] కామమన్యస్య స
స్త్రీషగ్ంసాదముపాఽసీదదస్యై బ్రహ్మహత్యాయై తృతీయం ప్రతి గృహ్ణతీతి తా

అ॒బ్రు॒వ॒న్వ॒రం॑ వృ॒ణా॒మ॒హా॑ బు॒త్వి॒యాత్ప్ర॒జాం॑ వి॒న్దా॒మ॒హై కా॒మ॒మా వి॒జని॒తోః సం
భ॒వా॒మేతి॑ తస్మా॒ద్భ॒త్వియా॒ధ్ని॒యః॑ ప్ర॒జాం వి॒న్దన్తే॑ కా॒మ॒మా వి॒జని॒తోః సం భ॒వన్తి
వా॒రే॒వృ॒తగ్గ్ హ్యసాం॑ తృ॒తీ॒యం బ్ర॒హ్మ॒హత్యా॒యై ప్ర॒త్యగృ॒హ్ణాన్థా॒న మ॒ల॒వద్వా॒సా
అభ॒వ॒త్తస్మా॒న్మల॒వద్వా॒ససా॑ న సం వదేత [5] న సహాక॒సీత॑ నాక॒స్యా
అన్న॒మ॒ద్యాదృ॒హ్మ॒హత్యా॒యై హ్యేషా॑ వర్ణం ప్రతి॒ముచ్యా॒కస్తే॒కథో॑ ఖ॒ల్వాహు॒రభ్య॒శ్జానం
వా॒వ స్త్రి॒యా అన్న॒మభ్య॒శ్జాన॒మే॒వ న ప్రతి॒గృహ్యం॑ కా॒మ॒మన్య॒దితి॑ యాం
మ॒ల॒వద్వా॒ససగ్ం సం భ॒వన్తి॑ యస్తతో జాయతే సో॒కభి॒శస్తో॑ యామ॒రణ్యే॑ తస్యై స్తే॒నో
యాం పరా॒చీం తస్యై॑ హ్రీ॒తము॒ఖ్యప॒గల్భో॑ యా స్నాతి తస్యా అ॒పున మారు॒కో యా [6]
కభ్య॒జ్కే తస్యై॑ దు॒శ్చర్మా॒ యా ప్ర॒లిఖ॑తే తస్యై ఖ॒లతి॒రప॒మారీ॑ యాక॒కజ్కే॑ తస్యై
కాణో॑ యా దతో ధా॒వతే॑ తస్యై శ్యా॒వదన్॑ యా న॒ఖాని॑ నికృ॒న్తతే॑ తస్యై కు॒నఖీ॑ యా
కృ॒ణత్తి తస్యై॑ క్షీ॒బో యా ర॒జ్జగ్ం॑ సృ॒జతి తస్యా॑ ఉ॒ద్భన్ధ॒కో యా ప॒ర్ణేన॑ పి॒బతి తస్యా
ఉ॒న్మాదు॒కో యా ఖ॒ర్వేణ॑ పి॒బతి తస్యై॑ ఖ॒ర్వస్తి॒స్తో రాత్రీ॒ర్వృతం॑ చరే॒దశ్జ॒లినా॑ వా
పి॒బేద॒ఖర్వేణ॑ వా పాత్రే॒ణ ప్ర॒జాయై॑ గోపీ॒థాయ॑||[7]

యథ్సోమ॒పానం॑ తే వృ॒క్ణాత్త॒స్య నాశ్శం॑ వదేత మారు॒కో యాఖ॒ర్వేణ॑ వా త్రీణి॑ చ||2.5.1||

త్వష్టా॑ హ॒తపు॒త్రో వీ॒న్దగ్ం॑ సోమ॒మాక॒హర॒త్తస్మి॒న్నిన్ద్ర॑ ఉ॒పహ॒వమై॒చ్ఛత
తన్వోక॒పాహ్వా॒యత పు॒త్రం మే॒కవ॒ధీరి॒తి స య॒జ్ఞవే॒శసం॑ కృ॒త్వా ప్రా॒సహా
సోమ॒మపి॒బత్త॒స్య యద॒త్యశి॒ష్యత తత్త్వష్టా॑క॒హవ॒నీయ॒ముప
ప్రా॒కవ॒ర్తయ॒థ్సాహే॒న్ద్రశ॒త్తుర్వ॒ర్ధస్వే॒తి యద॒వర్త॒యత్తద్వృ॒త్రస్య॑ వృ॒త్రత్వం
యద॒బ్రవీ॒థ్సాహే॒న్ద్రశ॒త్తుర్వ॒ర్ధస్వే॒తి తస్మాద॒స్యే- [8] న్ద్రః శ॒త్తుర॒భవ॒థ్స సం
భ॒వన్నగ్ని॒షోమా॒వభి॑ స॒మభ॒వథ్స ఇ॒షుమా॒త్రమి॒షుమా॒త్రం వి॒ష్వజ్ఞ॒వర్ధ॒త స
ఇ॒మాలో॒కాన॒వృణో॒ద్యది॒మాలో॒కాన॒వృణో॒త్తద్వృ॒త్రస్య॑ వృ॒త్రత్వం తస్మాది॒న్వోక॒భిభే॒థ
ప్ర॒జాప॒తిము॒పాక॒థావ॒చ్ఛత్తుర్మే॒కజ॒నీతి॑ తస్మై॒ వజ్ర॒గ్ం సి॒క్త్వా ప్రా॒కయ॒చ్ఛదే॒తేన॑ జ॒హీతి॑

తే॒నా॒భ్యా॒యత॑ తా॒వ॒బ్రూ॒తా॒మగ్నీ॒షో॒మౌ మా [9] ప్ర హో॒రా॒వ॒మ॒న్తః స్వ ఇతి॑ మ॒మ వై
 యు॒వగ్గ్ స్థ ఇత్య॑బ్ర॒వీ॒న్మామ॒భ్యేత॒మితి॑ తౌ భా॒గధే॑య॒మైచ్ఛే॒తాం
 తా॒భ్యామే॒తమగ్నీ॒షోమీ॒యమే॒కాదశ॑కపాలం పూ॒ర్ణమా॒సే ప్రా॒యచ్ఛ॒త్తావ॒బ్రూతా॒మభి
 సం॒దష్టౌ వై సో॒వో న శక్ను॑వ ఐ॒తుమితి॑ స ఇన్త్ర ఆ॒త్మనః॑
 శీ॒తరూ॒రావ॑జన॒యత్తచ్ఛీ॒తరూ॒రయో॒ర్జన్మ॑ య ఏ॒వగ్గ్ శీ॒తరూ॒రయో॒ర్జన్మ॑ వేద [10]
 వై॒నగ్గ్ శీ॒తరూ॒రా హ॑తస్తా॒భ్యామే॒నమ॒భ్యన॒యత్తస్మా॒జ్జఙ్గాభ్య॑మానాదగ్నీ॒షో॒మౌ
 నిర॑క్రా॒మతాం॑ ప్రా॒ణాపా॒నౌ వా ఏ॒నం తద॑జహితాం ప్రా॒ణో వై దక్షో॑పా॒నః
 క్ర॒తుస్తస్మా॒జ్జఙ్గాభ్య॑మానో బ్రూ॒యాన్మయి॑ దక్షక్ర॒తూ ఇతి॑ ప్రా॒ణాపా॒నాపే॒వాత్తన్ధ॑త్తే
 సర్వ॑మా॒యురే॒తి స దే॒వతా॑ వృ॒త్రాన్ని॒ర్హూ॒య వార్త॑ఘ్నుగ్గ్ హ॒విః పూ॒ర్ణమా॒సే
 నిర॑వపద్ధ్నున్తి వా ఏ॒నం పూ॒ర్ణమా॒స ఆ- [11] క॒మావా॒స్యాయాం॑ ప్యా॒యయన్తి॑
 తస్మా॒ద్వార్త॑ఘ్ను పూ॒ర్ణమా॒సేక॒నూచ్యే॒తే వృ॒ధన్వ॑తీ అ॒మావా॒స్యాయాం॑ తథ్నగ్గ్ సా॒ప్య
 వార్త॑ఘ్నుగ్గ్ హ॒విర్వజ్ర॑మాదాయ పునర॒భ్యాయత॑ తే అ॒బ్రూతాం॑ ద్యా॒వాపృ॒థివీ॑ మా ప్ర
 హో॒రావ॒యోర్వై శ్రి॒త ఇతి॑ తే అ॒బ్రూతాం॑ వరం వృ॒ణావ॒హై
 నక్ష॑త్రవిహితాకహమసానీత్యసావబ్రవీచ్ఛిత్రవిహితాకహమితీయం
 తస్మా॒న్నక్ష॑త్రవిహితాకసౌ చిత్రవిహితేకయం య ఏ॒వం ద్యా॒వాపృ॒థివ్యో- [12] ర్వరం
 వేదై॒నం వరో॑ గచ్ఛతి స ఆ॒భ్యామే॒వ ప్ర॒సూత॑ ఇన్త్ర వృ॒త్రమ॒హస్తే॑ దే॒వా వృ॒త్రగ్గ్
 హ॒త్యాగ్నీ॒షోమా॒వబ్రు॒వన్ హ॒వ్యం నో వహ॑తమితి తా॒వ॒బ్రూతా॒మప॑తేజసౌ వై త్యో వృ॒త్రే
 వై త్య॒యోస్తే॒జ ఇతి॑ తేకబ్రువన్కు ఇదమచ్ఛేతీతి గౌరిత్యబ్రువన్గర్వావ సర్వస్య
 మిత్రమితి సాకబ్రవీ- [13] త్వరం వృణై మయ్యేవ సతోకభయేన భునజాద్వా ఇతి
 తద్గౌరాకహరత్తస్మాద్గవి సతోకభయేన భుజ్జత ఏతద్వా అగ్నేస్తేజో
 యద్ధృతమేతథ్సమస్య యత్పయో య ఏ॒వమగ్నీ॒షోమ॒యోస్తే॒జో వేద॑ తేజస్వ్యే॒వ
 భ॒వతి॑ బ్రహ్మవాదినో వదన్తి కిందేవత్యం పౌర్ణమా॒సమితి॑ ప్రా॒జాప॑త్యమితి
 బ్రూ॒యాత్తే॒నేన్ద్రం జ్యేష్ఠం॑ పుత్రం నిర॒వాసా॑-య॒యది॒తి తస్మా॒జ్జ్యేష్ఠం॑ పుత్రం ధ॒నేన॑

నిరవసాయయన్తి||[14]

అస్య మా వేదా ద్యావాపుథివ్యోరబ్రవీదితి తస్మాచ్ఛత్వారి చ||2.5.2||

ఇన్ద్రం పుత్రం జఘ్నువాగ్ంసం మృధోఽభి ప్రావేపన్త స ఏతం వైమృధం
పూర్ణమాసేఽనునిర్వాప్యమపశ్యత్తం నిరవపత్తేన వై స మృధోఽపాఽహత యద్వైమృధః
పూర్ణమాసేఽనునిర్వాప్యో భవతి మృధ ఏవ తేన యజమానోఽప హత ఇన్ద్రో పుత్రగ్ం
హత్వా దేవతాభిశ్చేన్ద్రియేణ చ వ్యార్థ్యత స
ఏతమాగ్నీయమష్టాకపాలమమావాస్యాయామపశ్యదైన్ద్రం దధి [15] తం నిరవపత్తేన వై
స దేవతాశ్చేన్ద్రియం చావారున్ధ యదాగ్నీయాఽష్టాకపాలోఽమావాస్యాయాం భవత్యైన్ద్రం
దధి దేవతాశ్చైవ తేనేన్ద్రియం చ యజమానోఽప రున్ధ ఇన్ద్రస్య పుత్రం జఘ్నుష
ఇన్ద్రియం వీర్యం పృథివీమను వ్యార్థ్యత్తదోషధయో వీరుధోఽభవన్ధ స
ప్రజాపతిముపాఽధావద్వృత్తం మే జఘ్నుష ఇన్ద్రియం వీర్యం [16] పృథివీమను
వ్యార్థ్యత్తదోషధయో వీరుధోఽభావన్నితి స ప్రజాపతిః పశూనబ్రవీదేతదస్మై సం
నయతేతి తత్ప్రశవ ఓషధీభ్యోఽధ్యాత్మన్ధ సమనయన్తత్ప్రత్యదుహన్
యథ్సమనయన్తథ్సం నాయ్యస్య సాన్నాయ్యత్వం యత్ప్రత్యదుహన్తత్ప్రతిధుషః
ప్రతిధుక్త్వగ్ం సమసైషుః ప్రత్యధుక్తన్న తు మయి శ్రయత ఇత్యబ్రవీదేతదస్మై [17]
శృతం కురుతేత్యబ్రవీత్తదస్మై శృతమకుర్వన్నిన్ద్రియం వావాఽస్మిన్వీర్యం
తదశ్రయన్తచ్ఛృతస్య శృతత్వగ్ం సమసైషుః ప్రత్యధుక్తజ్ఞృతమక్రన్న తు మా
ధినోతీత్యబ్రవీదేతదస్మై దధి కురుతేత్యబ్రవీత్తదస్మై దధ్యకుర్వన్తదేనమధినోత్తద్దధ్నో
దధిత్వం బ్రహ్మవాదినో వదన్తి దధ్నుః పూర్వస్యావదేయం [18] దధి హి పూర్వం క్రియత
ఇత్యనాదృత్య తచ్ఛృతస్యైవ పూర్వస్యాఽవ ద్యేదిన్ద్రియమేవాఽస్మిన్వీర్యగ్ం శ్రిత్వా
దధ్నోపరిష్టాద్ధినోతి యథాపూర్వముపైతి యత్పూతీకైర్వా
పర్ణవల్లై గ్ర్వాఽతశ్చాఽఘ్నోమ్యం తద్యత్క్వల్లై రాక్షసం తద్యత్క్వల్లైర్వైశ్వదేవం

తద్యదాత॑ ఇ॒సేన॑ మా॒నుషం॑ తద్యద్ద॑ధ్నా తథే॑న్ద్రం ద॒ధ్నాఽత॑నక్తి [19]
 సేన్ద్ర॑త్వాయాఽగ్ని॒హోత్రే॑చ్ఛేష॒ణమ॑భ్యాత॒నక్తి॑ య॒జ్ఞస్య॑ సంత॒త్యా ఇన్ద్రో॑ వృ॒త్రగ్ం హ॒త్వా
 పరాం॑ పరా॒వత॑మగచ్ఛదపా॒రాధ॑మితి మ॒న్యమా॑నస్తం దే॒వతాః॑
 పై॒షమై॑చ్ఛన్దో॒నాబ్ర॑వీత్ప్రజాపతి॒ర్యః ప్ర॑థమో॒నువి॑న్దతి తస్య॑ ప్రథ॒మం భా॑గధే॒యమితి॑
 తం పి॒తరో॑న్వవిన్దన్తస్మాత్ప్రతి॒భ్యః పూ॑ర్వే॒ద్యుః క్రి॑యతే సో॒మావా॑స్యాం
 ప్రత్యా॑గచ్ఛత్తం దే॒వా అ॒భి స॑మగచ్ఛన్తామా పై నో [20] ఽద్య॑ వసు వసతీతీన్ద్రో హి
 దే॒వానాం॑ వసు తద॒మావా॑స్యాయా అ॒మావా॑స్యత్వం బ్రహ్మ॒వాది॑నో వదన్తి కిందే॒వత్యగ్ం॑
 సా॒న్నాయ॑మితి పైశ్వదే॒వమితి॑ బ్రూయాద్విశ్వే హి తద్దే॒వా భా॑గధే॒యమ॒భి
 స॑మగచ్ఛన్తేత్యథో ఖల్వై॒న్ద్రమి॑త్యేవ బ్రూయాదిన్ద్రం వావ తే తద్భి॒షజ్యన్తో॑భి
 స॑మగచ్ఛన్తేతి||[21]

దధి॑ మే జ॒ఘ్నుష॑ ఇన్ద్రీ॒యం వీ॒ర్యమి॑త్యబ్రవీదేతదస్మా అ॒వదే॑యం తనక్తి॑ నో ద్విచ॒త్వారిగ్ంశ॑చ్ఛ||2.5.3||

బ్రహ్మ॒వాది॑నో వదన్తి స త్వి దర్శ॑పూర్ణమాసౌ యజేత॒ య ఏనా॑ సేన్ద్రా యజేతేతి
 పై॒మృధః॑ పూర్ణ॒మాసే॑నునిర్వాప్యో భవతి తేన॑ పూర్ణ॒మాసః॑ సేన్ద్ర ఐన్ద్రం
 దధ్య॑మావాస్యాయాం తేనామావాస్యా సేన్ద్రా య ఏ॒వం వి॒ద్వాన్దర్శ॑పూర్ణమాసౌ యజతే
 సేన్ద్రాపే॒పైనా॑ యజతే శ్వఃశ్లో॒కస్మా ఈ॒జానా॑య వసీ॒యో భ॑వతి దే॒వా పై
 యద్య॑జ్ఞేకకుర్వత తదసురా అకుర్వత తే దే॒వా ఏ॒తా- [22]
 మిష్టి॑మపశ్యన్నాగ్నాపైష్టవమేకాదశకపాలగ్ం సరస్వత్యై చరుగ్ం సరస్వతే చరుం తాం
 పౌర్ణ॒మాసగ్ం సగ్గ్సా॒ప్యాను॑ నిరవపన్తతో దే॒వా అ॒భవ॑న్పరాసురా యో
 భ్రాతృ॑వ్యవాన్ధాన్యథ సౌర్ణ॒మాసగ్ం సగ్గ్సా॒ప్యైతామి॑ష్టిమను నిర్వపేత్పౌర్ణ॒మాసే॑నైవ
 వజ్రం॑ భ్రాతృ॑వ్యాయ ప్రహృత్యాఽగ్నాపైష్టవేన దే॒వతా॑శ్చ య॒జ్ఞం చ॒ భ్రాతృ॑వ్యస్య
 వృ॒జ్కే మి॒థునా॑న్పశూన్ధాన్రస్వతాభ్యాం యావదే॒వాఽస్యా॑న్త తత్- [23] సర్వం వృ॒జ్కే
 పౌర్ణ॒మాసీ॑మే॒వ యజేత॑ భ్రాతృ॑వ్యవాన్ధామావాస్యాగ్ం హ॒త్వా భ్రాతృ॑వ్యన్నాఽ

ప్రియాయతి సాకం ప్రస్థాయాయేన యజేత పశుకామో యస్మై వా అల్పేనాహరన్తి
 నాహతమనా తృప్యతి నాన్యస్మై దదాతి యస్మై మహతా తృప్యత్యాత్మనా
 దదాత్యన్యస్మై మహతా పూర్ణగ్ం హోతవ్యం తృప్త ఏవైనమిన్త్రః ప్రజయా
 పశుభిస్తర్పయతి దారుపాత్రేణ జుహోతి న హి మృన్మయమాహుతిమానశః ఔదుమ్బరం
 [24] భవత్యూర్గా ఉదుం బర ఊర్క్పశవ ఊర్జైవాహస్మా ఊర్జం పశూనవ రున్తే
 నాగతశ్రీర్మహేన్త్రం యజేత త్రయో వై గతశ్రీయః శుశ్రువాన్త్రామణీ రాజన్యస్తేషాం
 మహేన్త్రో దేవతా యో వై స్వాం దేవతామతియజతే ప్ర స్వామ్యై దేవతాయై చ్యవతే న
 పరాం ప్రాహ్నోతి పాపీయాన్భవతి సంవత్సరమిన్త్రం యజేత సంవత్సరగ్ం హి వ్రతం
 నాతి ప్సై- [25] వైనం దేవతేజ్యమానా భూత్యా ఇన్తే వసీయాన్భవతి సంవత్సరస్య
 పరస్తాదగ్నయే వ్రతపతయే పురోడాశమష్టాకపాలం నిర్వపేథ్సంవత్సరమేవైనం వృత్రం
 జఘ్నువాగ్ం సమగ్నిర్వ్రతపతిర్వ్రతమా లమ్భయతి తతోఽధి కామం యజేత||[26]
 ఏతాం తదౌదుంభరగ్ స్వాత్రిగ్ంశచ్చ||2.5.4||

నాహోమయాజీ సం నయేదనాగతం వా ఏతస్య పయో యోహోమయాజీ
 యదహోమయాజీ సం నయేత్పరిమోష ఏవ సోన్మతం కరోత్యథో పరైవ సీచ్యతే
 సోమయాజ్యేవ సం నయేత్పయో వై సోమః పయః సాన్నాయ్యం పయస్సైవ పయ
 ఆత్మన్తే వి వా ఏతం ప్రజయా పశుభిరర్థయతి వర్థయత్యస్య భ్రాతృవ్యం యస్య
 హవిర్నిరుప్తం పురస్తాచ్చన్త్రమా [27] అభ్యుదేతి త్రేధా తణ్డులాన్వి భజేద్యే మధ్యమాః
 స్యుస్తానగ్నయే దాత్రే పురోడాశమష్టాకపాలం కుర్యాద్యే స్థవిష్టాస్తానిన్త్రాయ ప్రదాత్రే
 దధగ్గ్శ్చరుం యేఽణిష్టాస్తాన్విష్టపే శిపివిష్టాయ శృతే చరుమగ్నిరేవాహస్మై ప్రజాం
 ప్రజనయతి వృద్ధామిన్త్రః ప్ర యచ్ఛతి యజ్ఞో వై విష్ణుః పశవః శిపిర్యజ్ఞ ఏవ పశుషు
 ప్రతి తిష్ఠతి న ద్వే [28] యజేత యత్పూర్వయా సం ప్రతి యజేతోత్తరయా ఛం
 బత్కుర్యాద్యదుత్తరయా సం ప్రతి యజేత పూర్వయా ఛం బత్కుర్యాన్నేష్టిర్భవతి న

యజ్ఞస్తదను ప్రిత ముఖ్యపగల్భో జాయత ఏకామేవ యజేత ప్రగల్భోఽస్య
జాయతేఽనాదృత్య తద్దేవ ఏవ యజేత యజ్ఞముఖమేవ పూర్వయాఽలభతే యజత
ఉత్తరయా దేవతా ఏవ పూర్వయాఽవరున్ధ ఇన్ద్రియముత్తరయా దేవలోకమేవ [29]
పూర్వయాఽభిజయ తిమనుష్యలోకముత్తరయా భూయసో యజ్ఞక్రతూనుపైత్యేషా వై
సుమనా నామేష్టిర్యమద్యేజానం పశ్చాచ్ఛన్తమా అభ్యుదేత్యస్మిన్నేవాఽస్మై లోకేఽర్ధకం
భవతి దాక్షాయణయజ్ఞేన సువర్గకామో యజేత పూర్ణమాసే సం
నయేన్మైత్రావరుణ్యాఽమిక్షయాఽమావాస్యాయాం యజేత పూర్ణమాసే వై దేవానాగ్ం
సుతస్తేషామేతమర్ధమాసం ప్రసుతస్తేషాం మైత్రావరుణీ
వశాఽమావాస్యాయామనూబన్ధ్యా యత్- [30] పూర్వేద్యుర్యజతే వేదిమేవ తత్కరోతి
యద్వథ్సానపాకరోతి సదోహవిర్ధానే ఏవ సం మినోతి యద్యజతే దేవైరేవ సుత్యాగ్ం సం
పాదయతి స ఏతమర్ధమాసగ్ం సధమాదం దేవైః సోమం పిబతి
యన్మైత్రావరుణ్యాఽమిక్షయాఽమావాస్యాయాం యజతే యైవాసౌ దేవానాం
వశాఽనూబన్ధ్యా సో ఏవైవైతస్య సాక్షాద్వా ఏష దేవానభ్యారోహతి య ఏషాం యజ్ఞం [31]
అభ్యారోహతి యథా ఖలు వై శ్రీయానభ్యారూఢః కామయతే తథా కరోతి
యద్యవవిధ్యతి పాపీయాన్భవతి యది నాఽవవిధ్యతి సదృజ్వాప్యృత్కామ ఏతేన
యజ్ఞేన యజేత క్షురపవిర్హేష యజ్ఞస్తాజక్పుణ్యో వా భవతి ప్ర వా మీయతే
తస్యైతద్వృతం నానృతం వదేన్న మాగ్ం సమశ్నీయాన్న స్త్రియముపేయాన్నాస్య
పల్పాలసేనవాసః పల్పాలయేయురేతద్ధి దేవాః సర్వం నకుర్వన్తి||[32]

చన్తమా ద్వే దేవలోకమేవ యద్యజ్ఞం పల్పాలయేయుషట్||2.5.5||

ఏష వై దేవరథో యద్దర్శపూర్ణమాసౌ యో దర్శపూర్ణమాసావిష్టావోమేన యజతే
రథస్పష్ట ఏవాఽవసాసే వరే దేవానామవ స్యత్యేతాని వా అజ్గపరూగ్ంషి సంవధ్సరస్య
యద్దర్శపూర్ణమాసౌ య ఏవం విద్వాన్దర్శపూర్ణమాసౌ యజతేఽజ్గపరూగ్ప్యేవ

సం॒వ॒ధ్న॒ర॒స్య॒ ప్ర॒తి॒ ద॒ధా॒త్యే॒తే॒ వై॒ సం॒వ॒ధ్న॒ర॒స్య॒ చక్షు॒షీ॒ య॒ద్ద॒ర్శ॒పూర్ణ॒మా॒సౌ॒ య॒ ఏ॒వం॒
 వి॒ద్వా॒న్ద॒ర్శ॒పూర్ణ॒మా॒సౌ॒ య॒జ॒తే॒ తా॒భ్యా॒మే॒వ॒ సు॒వ॒ర్గం॒ లో॒క॒మ॒ను॒ ప॒శ్య- [33] త్యే॒షా॒ వై
 దే॒వా॒నాం॒ వి॒క్రా॒న్తి॒ర్య॒ద్ద॒ర్శ॒పూర్ణ॒మా॒సౌ॒ య॒ ఏ॒వం॒ వి॒ద్వా॒న్ద॒ర్శ॒పూర్ణ॒మా॒సౌ॒ య॒జ॒తే
 దే॒వా॒నా॒మే॒వ॒ వి॒క్రా॒న్తి॒మ॒ను॒ వి॒ క్ర॒మ॒త॒ ఏ॒ష॒ వై॒ దే॒వ॒యా॒నః॒ ప॒న్థా॒ య॒ద్ద॒ర్శ॒పూర్ణ॒మా॒సౌ
 య॒ ఏ॒వం॒ వి॒ద్వా॒న్ద॒ర్శ॒పూర్ణ॒మా॒సౌ॒ య॒జ॒తే॒ య॒ ఏ॒వ॒ దే॒వ॒యా॒నః॒ ప॒న్థా॒స్త॒గ్ం
 స॒మా॒రో॒హ॒త్యే॒తౌ॒ వై॒ దే॒వా॒నా॒గ్ం॒ హ॒రీ॒ య॒ద్ద॒ర్శ॒పూర్ణ॒మా॒సౌ॒ య॒ ఏ॒వం
 వి॒ద్వా॒న్ద॒ర్శ॒పూర్ణ॒మా॒సౌ॒ య॒జ॒తే॒ యా॒వే॒వ॒ దే॒వా॒నా॒గ్ం॒ హ॒రీ॒ తా॒భ్యా- [34] మే॒వై॒భ్యో
 హ॒వ్యం॒ వ॒హ॒త్యే॒తద్వై॒ దే॒వా॒నా॒మా॒స్యం॒ య॒ద్ద॒ర్శ॒పూర్ణ॒మా॒సౌ॒ య॒ ఏ॒వం
 వి॒ద్వా॒న్ద॒ర్శ॒పూర్ణ॒మా॒సౌ॒ య॒జ॒తే॒ సా॒క్షా॒దే॒వ॒ దే॒వా॒నా॒మా॒స్యే॒ జు॒హో॒త్యే॒ష॒ వై॒ హ॒వి॒ర్ధా॒నీ॒ యా
 ద॒ర్శ॒పూర్ణ॒మా॒స॒యా॒జీ॒ సా॒యం॒ ప్రా॒త॒ర॒గ్ని॒హో॒త్రం॒ జు॒హో॒తి॒ య॒జ॒తే
 ద॒ర్శ॒పూర్ణ॒మా॒సా॒వ॒హ॒ర॒హ॒వి॒ర్ధా॒ని॒నా॒గ్ం॒ సు॒తో॒ య॒ ఏ॒వం॒ వి॒ద్వా॒న్ద॒ర్శ॒పూర్ణ॒మా॒సౌ
 య॒జ॒తే॒ హ॒వి॒ర్ధా॒న్య॒స్మి॒తి॒ స॒ర్వ॒మే॒వా॒స్య॒ బ॒ర్హి॒వ్యం॒ ద॒త్తం॒ భ॒వ॒తి॒ దే॒వా॒ వా॒ అ॒హ- [35]
 ర్య॒జ్ఞి॒య॒న్నా॒వి॒న్ద॒స్తే॒ ద॒ర్శ॒పూర్ణ॒మా॒సా॒వ॒పు॒న॒న్తో॒ వా॒ ఏ॒తౌ॒ పూ॒తౌ॒ మే॒ధ్యౌ
 య॒ద్ద॒ర్శ॒పూర్ణ॒మా॒సౌ॒ య॒ ఏ॒వం॒ వి॒ద్వా॒న్ద॒ర్శ॒పూర్ణ॒మా॒సౌ॒ య॒జ॒తే॒ పూ॒తా॒వే॒వై॒నౌ॒ మే॒ధ్యౌ
 య॒జ॒తే॒ నా॒మా॒వా॒స్యా॒యాం॒ చ॒ పౌ॒ర్ణ॒మా॒స్యాం॒ చ॒
 స్త్రి॒య॒ము॒పే॒యా॒ద్య॒దు॒పే॒యా॒న్ని॒రి॒న్ద్రి॒యః॒ స్వా॒ధో॒మ॒స్య॒ వై॒ రా॒జ్ఞో॒ర్ధ॒మా॒స॒స్య॒ రా॒త్ర॒యః
 ప॒త్న॒య॒ ఆ॒స॒న్తా॒సా॒మ॒మా॒వా॒స్యాం॒ చ॒ పౌ॒ర్ణ॒మా॒సీం॒ చ॒ నో॒పై- [36] త్తే॒ ఏ॒న॒మ॒భి
 స॒మ॒న॒ప్యే॒తాం॒ తం॒ య॒క్ష్మ॒ ఆ॒ర్భ॒ద్రా॒జా॒నం॒ య॒క్ష్మ॒ ఆ॒ర॒ది॒తి॒ తద్రా॒జ॒య॒క్ష్మ॒స్య॒ జ॒న్మ
 య॒త్పా॒పీ॒యా॒న॒భ॒వ॒త్త॒త్పా॒ప॒య॒క్ష్మ॒స్య॒ య॒జ్ఞా॒యా॒భ్యా॒మ॒వి॒న్ద॒త్త॒జ్ఞా॒యే॒న్య॒స్య॒ య
 ఏ॒వ॒మే॒తే॒షాం॒ య॒క్షా॒ణాం॒ జ॒న్మ॒ వే॒ద॒ నై॒న॒మే॒తే॒ య॒క్షా॒ వి॒న్ద॒న్తి॒ స॒ ఏ॒తే॒ ఏ॒వ
 న॒మ॒స్య॒న్ను॒పా॒ధా॒వ॒త్తే॒ అ॒బ్రూ॒తాం॒ వ॒రం॒ వృ॒ణా॒వ॒హో॒ ఆ॒వం॒ దే॒వా॒నాం॒ భా॒గ॒ధే॒ అ॒సా॒వా- [37]
 వ॒ద॒ధి॒ దే॒వా॒ ఇ॒జ్ఞా॒న్తా॒ ఇ॒తి॒ తస్మా॒ధ్న॒దృ॒శీ॒నా॒గ్ం॒ రా॒త్రీ॒ణా॒మ॒మా॒వా॒స్యా॒యాం॒ చ
 పౌ॒ర్ణ॒మా॒స్యాం॒ చ॒ దే॒వా॒ ఇ॒జ్ఞా॒న్త॒ ఏ॒తే॒ హి॒ దే॒వా॒నాం॒ భా॒గ॒ధే॒ భా॒గ॒ధా॒ అ॒స్మై॒ మ॒ను॒ష్యా

భ॒వ॒న్తి॒ య॒ ఏ॒వం॒ వే॒ద భూ॒తాని॒ క్షు॒ధం॒ మఘ్ను॒స్థన్ద్యో మ॒నుష్యా॑ అ॒ర్థమా॒సే దే॒వా మా॒సి
 పి॒త॒రః సం॒వ॒ధ్సరే॑ వ॒న॒స్ప॒త॒యస్త॒స్మాద॒హర॒హర్మ॒నుష్యా॑ అ॒శన॒మిచ్ఛ॒న్తేఽర్థ॒మాసే॑ దే॒వా
 ఇ॒జ్యన్తే॑ మా॒సి పి॒తృ॒భ్యః క్రి॒యతే॑ సం॒వ॒ధ్సరే॑ వ॒న॒స్ప॒త॒యః ఫ॒లం గృ॒హ్ణన్తి॒ య॒ ఏ॒వం వే॒ద
 హ॒న్తి క్షు॒ధం భ్రాతృ॑వ్యమ్॥[38]

ప॒శ్యతి॑ తా॒భ్యామ॒హరే॑దసావ ఫ॒లగ్ం సప్త॑ చ॥2.5.6॥

దే॒వా వై న॒ర్చి న॒ యజు॑వ్యశ్రయన్త తే సామ॑స్నేవాశ్రయన్త హిం క॑రోతి
 సామై॑వాకర్హిం క॑రోతి యత్తై॒వ దే॒వా అశ్ర॑యన్త తత ఏ॒వైనా॑న్ప్ర యుజ్జే॒ హిం
 క॑రోతి వాచ ఏ॒వైష యోగో॑ హిం క॑రోతి ప్ర॒జా ఏ॒వ తద్య॑జమానః సృ॒జతే॑ త్రిః
 ప్ర॒థమా॑మన్వాహ త్రి॒రుత్త॑మాం యజ్ఞ॒స్త్వైవ తద్భర్॑సం [39] న॒హ్యత్య॑ప్రస్రగ్ంసాయ
 సం॒తత॑మన్వాహ ప్రా॒ణానా॑మన్నాద్యస్య సం॒తత్యా॑ అథో రక్ష॑సామపహత్యై రాధం॑తరీం
 ప్ర॒థమా॑మన్వాహ రాధం॑తరో వా అ॒యం లోక॑ ఇ॒మమే॒వ లోక॑మభి జయతి త్రి॒ర్వి
 గృ॒హ్ణతి॑ త్రయ ఇ॒మే లోకా॑ ఇ॒మాసే॒వ లోకా॑నభి జయతి బా॑ర్హతీముత్తమామన్వాహ
 బా॑ర్హతో వా అసౌ లోకో॑ముమే॒వ లోక॑మభి జయతి ప్ర వో [40] వాజా ఇత్య॑నిరుక్తం
 ప్రా॒జాప॑త్యామన్వాహ యజ్ఞో॑ వై ప్ర॒జాప॑తిర్యజ్ఞమే॒వ ప్ర॒జాప॑తిమా రభతే॒ ప్ర వో వాజా
 ఇత్య॑న్వాహాన్నం వై వాజో॑న్నమే॒వాక॑వ రున్ధే॒ ప్ర వో వాజా ఇత్య॑న్వాహ తస్మా॑త్ప్రాచీ॒నగ్ం
 రేతో॑ ధీ॒యతే॑క॒గ్న ఆ యా॑హి వీ॒తయ॑ ఇత్యాహ తస్మా॑త్ప్రతీచీః ప్ర॒జా జాయ॑న్తే ప్ర వో
 వాజా [41] ఇత్య॑న్వాహ మాసా వై వాజా అ॒ర్థమా॑సా అభిద్యవో దే॒వా హ॒విష్మ॑న్తో
 గౌర్హ్మ॑తాచీ యజ్ఞో॑ దే॒వాశ్శే॒గాతి॑ యజమా॒నః సు॒ష్మయ॑రిదమ॒సీద॑మ॒సీత్యే॒వ యజ్ఞ॑స్య
 ప్రి॒యం ధా॑మాక॒వ రున్ధే॒ యం కా॒మయే॑త సర్వ॒మాయ॑రియాదితి ప్ర వో వాజా ఇతి
 తస్యా॑క॒నూచ్యా॑గ్న ఆ యా॑హి వీ॒తయ॑ ఇతి సం తత॑ముత్తరమర్ధర్చమా లభే॑త [42]
 ప్రా॒ణేనై॒వాక॑స్యాక॒పానం॑ దాధార సర్వ॒మాయ॑రితి యో వా అ॒రత్ని॑గ్ం సామి॑ధేనీనాం
 వేదార॑త్నావే॒వ భ్రాతృ॑వ్యం కురు॑తేకర్ధౌ సం దధా॑త్యేష వా అ॒రత్నిః సామి॑ధేనీనాం య

ఏ॒వం వే॑దా॒ర॒త్నావే॑వ భ్రా॒తృ॑వ్యం కు॒రుత॑ ఋ॒షేర్ఋ॒షేర్వా ఏ॒తా ని॑ర్మి॒తా
య॑థా॒మిధే॑న్య॒స్మా య॑ద॒సంయు॑క్తాః స్యుః ప్ర॒జయా॑ పశు॒భిర్య॑జమా॒నస్య॑ వి
తి॒ష్ఠేర॑న్న॒ర్ధర్షో॑ స॒ందధా॑తి స॒ం యు॑నక్త్యే॒పైనా॑స్మా అ॒స్మై సం॑యుక్తా అ॒వరు॑ద్ధాః
స॒ర్వామా॑శిషం దు॒ప్రా||[43]

బర్సం వో జాయస్తే ప్ర వో వాజా లభేత దధాతి సన్దశ చ||2.5.7||

అ॒య॒జ్ఞో వా ఏ॒ష యో॑సా॒మాగ్న॑ ఆ యా॒హి వీ॒తయ॑ ఇ॒త్యా॒హ ర॑థం॒తర॑స్త్వైష
వర్ణ॑స్తం త్వా స॒మిద్భి॑ర॒జ్గిర॑ ఇ॒త్యా॒హ వా॒మదే॑వ్యస్త్వైష వర్ణో బృ॒హదగ్నే॑ సు॒వీర్య॑మి॒త్యా॒హ
బృ॒హత॑ ఏ॒ష వర్ణో॑ యదే॒తం తృ॑చ॒మన్వా॑హ య॒జ్ఞమే॑వ తథా॒మన్వ॑ంతం
కరో॑త్యగ్ని॒రము॑ష్మి॒లోక॑ ఆ॒సీదా॑ది॒త్యోఽస్మి॒న్తావి॒మో లో॒కావ॑శా॒న్తా- [44] వా॒స్మాం తే దే॒వా
అ॒బ్రు॒వన్నే॒తేమో॑ వి ప॒ర్యూహో॑మే॒త్యగ్న॑ ఆ యా॒హి వీ॒తయ॑
ఇ॒త్యస్మి॒లోకే॑గ్ని॒మదధు॑ర్బృహదగ్నే సు॒వీర్య॑మి॒త్యము॑ష్మి॒లోక॑ ఆది॒త్యం తతో॑ వా
ఇ॒మో లో॒కావ॑శా॒మ్యతాం॑ యదే॒వమన్వా॑హో॒నయోర్లో॑క॒యోః శా॒న్త్యై శా॒మ్యతో॑ఽస్మా ఇ॒మో
లో॒కా య ఏ॒వం వే॑ద ప॒శ్చదశ॑ సామిధే॒నీర॑న్వాహ ప॒శ్చదశ॑ [45] వా అ॒ర్ధమా॑స॒స్య
రా॒త్రయో॑ఽర్ధ॒మాస॑శః సం॒వథ్స॑ర ఆ॒ప్యతే॑ తాసాం త్రీ॒ణి చ శ॒తాని॑ ష॒ష్ఠిశ్చా॑క్ష॒రాణి॑
తావ॑తీః సం॒వథ్స॑ర॒స్య రా॒త్రయో॑ఽక్ష॒రశ॑ ఏ॒వ సం॒వథ్స॑ర॒మాప్నో॑తి నృ॒మేధ॑శ్చ ప॒రుచ్ఛే॑పశ్చ
బ్ర॒హ్మవా॑ద్య॒మవదే॑తామ॒స్మిన్దారా॑వార్తే॒గ్నిం జ॑నయా॒వ య॑తరో నౌ బ్ర॒హ్మయా॑నితి
నృ॒మేధో॑ఽభ్యవదథ్స ధూ॒మమ॑జనయత్ప॒రుచ్ఛే॑పో॒భ్యవదథ్సో॑గ్ని॒మజ॑నయద్ృష
ఇ॒త్యబ్ర॑వీ- [46] ద్య॒ధ్నమా॑వద్వి ద్వక॒థా త్వ॑మగ్ని॒మజీ॑జనో నా॒హమి॑తి
సామిధే॒నీనా॑మే॒వాహం॑ వర్ణం వేదే॒త్యబ్ర॑వీద్యద్ధృతవత్ప్రద॒మనూ॑చ్యతే స ఆసాం వర్ణ॑స్తం
త్వా స॒మిద్భి॑ర॒జ్గిర॑ ఇ॒త్యా॒హ సామిధే॒నీష్వే॑వ తజ్జ్యోతి॒ర్జన॑యతి స్త్రి॒యస్తే॒న యదృ॑చ
స్త్రి॒యస్తే॒న యదా॑యత్రి॒యః స్త్రి॒యస్తే॒న యథా॑మిధే॒న్యో వృ॑షణ్యతీ॒మన్వా॑హ [47] తేన
పుగ్గ్స్వతీస్తే॒న సే॒న్త్రాస్తే॒న మి॑థునా అగ్ని॒ర్దేవా॑నాం దూత ఆ॒సీదు॑శనా కా॒వ్యోఽసు॑రా॒ణాం తౌ

ప్ర॒జాప॑తిం ప్ర॒శ్నమై॑తాగ్ం స ప్ర॒జాప॑తిరగ్నిం దూ॒తం వృ॑ణీమహ ఇ॒త్యభి॑ ప॒ర్యావ॑ర్తత
 తతో దే॒వా అ॑భవన్పరా॒సురా య॒స్యైవం వి॒దుషో॑గ్నిం దూ॒తం వృ॑ణీమహ ఇ॒త్యన్వాహ॑
 భవ॑త్యాత్మనా పరా॒స్య భ్రాతృ॑వ్యో భవ॑త్యధ్వరవతీమన్వాహ భ్రాతృ॑వ్యమే॒వైతయా॑ [48]
 ధ్వర॑తి శోచి॒ష్కే శస్త్ర॑మీమహ ఇ॒త్యాహ॑ ప॒విత్ర॑మే॒వైతద్య॑జమానమే॒వైతయా॑ పవ॑యతి
 సమి॒ద్ధో అ॒గ్న ఆ॒హుతే॑త్యాహ పరి॒ధిమే॑వైతం పరి దధా॒త్యస్కన్దా॒య యద॑త
 ఊర్ధ్వ॑మభ్యాద॒ధ్యాద్య॑థా బహిః పరి॒ధి స్కన్ద॑తి తాదృగే॒వ తత్త్ర॑యో వా అ॒గ్నయో॑
 హవ్య॑వాహనో దే॒వానాం క॒వ్యవా॑హనః పి॒తృణా॑గ్ం సహ॒రక్షా అ॒సురా॑ణాం త ఏ॒తర్హ్యో
 శగ్ంస॑స్తి మాం వరి॒వ్యతే॑ మా- [49] మితి వృ॒ణీధ్వ॑గ్ం హవ్య॑వాహనమి॒త్యాహ॑ య ఏ॒వ
 దే॒వానాం తం వృ॑ణీత ఆర్షే॒యం వృ॑ణీతే బ॒న్ధోరే॒వ సైత్య॑థో సంత॑త్యై పర॒స్మాద॒ర్వాచో
 వృ॑ణీతే తస్మాత్పర॒స్మాద॒ర్వాఞ్చ మను॑ష్యాన్వి॒తరో॑ను ప్ర పి॒పతే॑||[50]
 ఆ॒శాన్తా॒వాహ ప॑శ్చదశా॒బ్రవీ॑దనా॒వాహైతయా॑ వరి॒వ్యతే॑ మామే॒కాన్ష త్రి॒గ్ంశ॑చ||2.5.8||

అగ్నే॑ మహా॒గ్ం అ॒సీత్యా॑హ మహాన్ హ్యే॒ష యద॑గ్నిర్బ్రా॒హ్మణే॑త్యాహ బ్రా॒హ్మణో హ్యే॒ష
 భార॑తేత్యా॒హైష హి దే॒వేభ్యో॑ హవ్యం భర॑తి దే॒వేద్ధ ఇ॒త్యాహ॑ దే॒వా హ్యే॒తమై॑న్దత మన్వి॒ద్ధ
 ఇ॒త్యాహ॑ మను॒ర్హ్యేత॑ముత్తరో దే॒వేభ్య॑ ఐ॒న్ధర్షి॑ష్టుత ఇ॒త్యాహ॑ర్షయా
 హ్యే॒తమ॑స్తువన్వి॒ప్రాను॑మదిత ఇ॒త్యాహ॑ [51] విప్రా హ్యే॒తే య॑చ్ఛుశ్ర॒వాగ్ంసః క॒విశ॑స్త
 ఇ॒త్యాహ॑ కవయా హ్యే॒తే య॑చ్ఛుశ్ర॒వాగ్ంసో బ్ర॑హ్మసగ్ంశిత ఇ॒త్యాహ॑ బ్ర॒హ్మసగ్ంశితో
 హ్యే॒ష ఘృ॑తాహవన ఇ॒త్యాహ॑ ఘృ॒తాహు॑తిర్హ్యస్య ప్రి॒యత॑మా ప్ర॒ణీర్య॑జ్ఞానామి॒త్యాహ॑
 ప్ర॒ణీర్హ్యే॒ష య॒జ్ఞానా॑గ్ం రథీ॒రధ్వ॑రాణామి॒త్యాహై॒ష హి దే॒వర॑థో॒తూర్తో హో॑తేత్యాహ
 న హ్యే॒తం క॒శ్చన॑ [52] తర॑తి తూర్ణి॒ర్హవ్య॑వాడిత్యాహ సర్వ॒గ్ హ్యే॒ష తర॑త్యాస్పాత్రం
 జుహూ॒ర్ద్దివా॑నామి॒త్యాహ॑ జుహూ॒ర్హ్యే॒ష దే॒వానాం చ॑మసో దే॒వపా॑న ఇ॒త్యాహ॑ చమసో
 హ్యే॒ష దే॒వపా॑నో॒రాగ్ం ఇ॒వాగ్నే నే॒మిర్ద్ది॒వాగ్ స్త్వం పరి॑భూరసీత్యాహ దే॒వాన్ హ్యే॒ష
 పరి॑భూర్యద్బ్రా॒హ్మయా॑దా వహ దే॒వాస్థే॒వయ॑తే యజమా॒నాయే॑తి భ్రాతృ॑వ్యమస్మై [53]

జన॑యే॒దా వ॑హ దే॒వాన్ య॑జమా॒నాయే॑త్యాహ॒ యజ॑మా॒నమే॒పైతే॑న వర్ధ॑యత్యగ్ని॒మగ్న॑
 ఆ వ॑హ సోమ॒మా వహే॑త్యాహ దే॒వతా॑ ఏ॒వ తద్య॑థాపూర్వముప హ్వయత ఆ చా॑గ్నే
 దే॒వాన్వహ॑ సు॒యజా॑ చ యజ జాత॑వేద ఇత్యాహ॑గ్నిమే॒వ తథ॑స్గ్ శృ॒తి సోఽస్య॑
 సగ్ంశితో దే॒వేభ్యో హ॑వ్యం వహత్యగ్నిర్హోతే- [54] త్యాహ॑గ్నిర్వై దే॒వానాగ్ం హోతా॑
 య ఏ॒వ దే॒వానాగ్ం హోతా॑ తం వృ॑ణీతే సో వ॒యమి॑త్యాహోఽఽత్మానమే॒వ సత్త్వం॑
 గమ॑యతి సాధు తే యజమా॒న దే॒వతే॑త్యాహోఽశిషమే॒పైతా॑మా శాస్తే॑
 యద్బ్రూ॑యాద్యోఽగ్నిగ్ం హోతా॑రమవృథా ఇత్యగ్నినోఽభయతో యజమా॒నం పరి॑
 గృహ్ణి॑యాత్ప్రమా॒యుకః॑ స్యాద్యజమా॒నదే॒వత్యా॑ వై జుహూ॑ర్భాతృవ్యదే॒వత్యోఽపభృ॑- [55]
 ద్యద్వే ఇ॒వ బ్రూ॑యాద్భాతృవ్యమపై జన॑యేద్ద్వైతవతీమధ్వర్యో
 స్రుచ॑మాఽస్యస్వేత్యాహ యజమా॒నమే॒పైతే॑న వర్ధ॑యతి దే॒వాయు॑వమి॒త్యాహ దే॒వాన్
 హ్యేషాఽవతి॑ విశ్వ॑వారామి॒త్యాహ విశ్వ॑గ్ హ్యేషాఽవతీడామపై దే॒వాగ్ం
 ఈడే॑న్యాన్నమస్యామ నమస్యాన్ యజామ॒ యజ్ఞి॑యానిత్యాహ మనుష్యా॒ వా ఈడే॑న్యాః
 పిత॑రో నమస్యా దే॒వా యజ్ఞి॑యా దే॒వతా॑ ఏ॒వ తద్య॑థాభాగం యజతి॥[56]
 విప్రా॑నుమదిత ఇత్యాహ చనా॑స్మై హోతోపభృద్దే॒వతా॑ ఏ॒వ త్రీణి॑ చ ||2.5.9||

త్రీగ్స్త్రి॑వానను బ్రూయాద్రాజన్యస్య త్రయో వా అన్యే రాజన్యాత్పురుషా బ్రాహ్మ॑ణో
 వైశ్యః శూ॒ద్రస్తా॑సే॒వాఽస్మా అను॑కాన్కరోతి ప॒చ్ఛద॒శాఽను బ్రూ॑యాద్రాజన్యస్య ప॒చ్ఛద॒శో
 వై రాజన్యః స్వ ఏ॒పైనగ్ స్తోమే॑ ప్రతిష్ఠాపయతి తృష్టు॒భా పరి॑ దధ్యాదిన్ద్రియం వై
 త్రిష్టుగిన్ద్రియకామః ఖలు వై రాజన్యో యజతే త్రిష్టు॒భైవాఽస్మా ఇన్ద్రియం॑ పరి గృహ్ణా॒తి
 యది కామయేత [57] బ్రహ్మ॑వర్చసమస్త్వితి గాయత్రియా పరి దధ్యాద్బ్రహ్మ॑వర్చసం వై
 గాయత్రీ బ్రహ్మ॑వర్చసమే॒వ భవతి॑ సప్తదశాఽను బ్రూయాద్వైశ్యస్య సప్తదశో వై వైశ్యః
 స్వ ఏ॒పైనగ్ స్తోమే॑ ప్రతిష్ఠాపయతి జగత్యా పరి దధ్యాజ్జగతా వై పశవః పశు॑కామః
 ఖలు వై వైశ్యో యజతే జగత్యై॒వాఽస్మై పశూ॑న్పరి గృహ్ణా॒త్యేకవిగ్ంశతి॑మను

బ్రూ॒యాత్ప్ర॑తి॒ష్ఠా॒కామ॑స్యై॒కవి॒గ్ంశః॑ స్తో॒మానాం॑ ప్ర॒తిష్ఠా॑ ప్ర॒తిష్ఠి॑త్యై [58]

చతు॒ర్విగ్ంశ॑తిమను బ్రూ॒యాద్బ్ర॑హ్మవర్చ॒సకామ॑స్య చతు॒ర్విగ్ంశ॑త్యక్షరా గాయ॒త్రీ
గా॒య॒త్రీ బ్ర॑హ్మవర్చ॒సం గా॒య॒త్రీయై॒వాక॑స్మై బ్ర॑హ్మవర్చ॒సమ॑వ రు॒న్ధే త్రి॒గ్ంశ॑తమను
బ్రూ॒యాద॑న్నకామస్య త్రి॒గ్ంశ॑దక్షరా విరా॒డన్మం॑ విరా॒డవి॒రాజై॒వాక॑స్మా అ॒న్నాద్య॑మవ రు॒న్ధే
ద్వా॒త్రిగ్ంశ॑తమను బ్రూ॒యాత్ప్ర॑తి॒ష్ఠా॒కామ॑స్య ద్వా॒త్రిగ్ంశ॑దక్షరాను॒ష్టుగ॑ను॒ష్టుష్ఫ॑స్థసాం
ప్ర॒తిష్ఠా॑ ప్ర॒తిష్ఠి॑త్యై ష॒ట్త్రిగ్ంశ॑తమను బ్రూ॒యాత్ప్ర॑శుకామస్య ష॒ట్త్రిగ్ంశ॑దక్షరా
బృ॒హతీ॑ బా॒ర్హతాః॑ ప॒శవో॑ బృ॒హత్యై॒వాక॑స్మై ప॒శూ- [59] నవ రు॒న్ధే

చతు॒శ్చత్వారి॑గ్ంశతమను బ్రూ॒యాది॑న్ద్రియకామస్య చతు॒శ్చత్వారి॑గ్ంశదక్షరా
త్రి॒ష్టుగి॑న్ద్రియం త్రి॒ష్టుప్త్రి॒ష్టుభై॒వాక॑స్మా ఇ॒న్ద్రియ॑మవ రు॒న్ధేక॑ష్టాచత్వారి॑గ్ంశతమను
బ్రూ॒యాత్ప్ర॑శుకామస్యాక॑ష్టాచత్వారి॑గ్ంశదక్షరా జగ॑తీ జాగ॑తాః ప॒శవో॑ జగ॑త్యై॒వాక॑స్మై
ప॒శూన॑వ రు॒న్ధే స॒ర్వాణి॑ ఛ॒న్దాగ్ స్య॑ను బ్రూ॒యాద్బ్ర॑హ్మయాజినః స॒ర్వాణి॑ వా ఏ॒తస్య॑
ఛ॒న్దాగ్ స్య॑వరుద్ధాని యో బ॒హుయా॑జ్యపరిమితమను
బ్రూ॒యాద॑పరిమితస్యావరుద్ధై॒న్ద్ర్య|| [60]

కామయే॒త ప్ర॑తిష్ఠి॒త్యై ప॒శూన్ధన్వ॑ష్ట చత్వారి॑గ్ంశచ్ఛ|| 2.5.10||

నివీ॑తం మను॒ష్యా॑ణాం ప్రాచీ॒నావీ॑తం పి॒తృ॑ణాముపవీ॑తం దే॒వానా॑ముప వ్యయతే
దే॒వల॑క్ష్మమే॒వ తత్కు॑రుతే తి॒ష్ఠన్న॒వాహ॑ తి॒ష్ఠన్ హ్యశ్రు॑తతరం వదతి తి॒ష్ఠన్న॒వాహ॑
సు॒వర్గ॑స్య లో॒కస్యా॑భిజిత్వా ఆ॒సీనో॑ యజత్యస్మిన్నే॒వ లో॒కే ప్ర॒తి తి॒ష్ఠతి॑
యత్క్రొ॒శ్చమ॒న్వాహోక॑సురం తద్య॒న్మన్త్రం॑ మాను॒షం తద్య॑దన్తరా
తథ్సదే॒వమ॒న్తరాక॑నూచ్యగ్ం సదే॒వత్వా॑య వి॒ద్వాగ్ంసో॑ వై [61] పు॒రా
హో॒తారోక॑భూవన్తస్మాద్విధృ॒తా అ॒ధ్వానోక॑భూవన్న ప॒న్థానః॑ సమరుక్షన్నన్తర్వే॒ద్యన్యః॑
పాదో॑ భవతి బహిర్వే॒ద్యన్యోక॑థాన్వాహోక॑ధ్వనాం విధృ॒త్యై ప॒థామ॑సగ్ంరోహయాక॑థో
భూ॒తం చై॒వ భ॑విష్యచ్ఛా॒వ రు॒న్ధేక॑థో పరిమితం చై॒వాక॑పరిమితం చా॒వ రు॒న్ధేక॑థో

గ్రామ్యాగ్ శ్చైవ పశూనారణ్యాగ్ శ్చైవ రున్ధేథో [62] దేవలోకం చైవ మనుష్యలోకం
 చాభి జయతి దేవా వై సామిధేనీరనూచ్య యజ్ఞం నాన్వపశ్యన్
 ప్రజాపతిస్తాష్టిమాఘారమాఘారయత్తో వై దేవా యజ్ఞమన్వపశ్యన్
 యత్తాష్టిమాఘారమాఘారయతి యజ్ఞస్యాన్మఖ్యాత్యా అథో
 సామిధేనీరేవాభ్యనక్త్యలూక్షో భవతి య ఏవం వేదాథో తర్పయత్యేవైనాస్తృప్యతి
 ప్రజయా పశుభి- [63] ర్య ఏవం వేద యదేకయాన్మఘారయేదేకాం
 ప్రీణీయాద్యద్వాభ్యాం ద్వే ప్రీణీయాద్యత్తిస్తృభిరతి తద్రేచయేన్మనసాన్మఘారయతి
 మనసా హ్యనాప్తమాప్యతే తిర్యగ్చమా ఘారయత్యభం బట్కారం వాక్ష్
 మనశ్చాన్మరీయేతామహం దేవేభ్యో హవ్యం వహామీతి వాగబ్రవీదహం దేవేభ్య ఇతి
 మనస్తా ప్రజాపతిం ప్రశ్నమైతాగ్ం సోబ్రవీత్ [64] ప్రజాపతిర్దూతీరేవ త్వం మనసోన్మసి
 యద్ధి మనసా ధ్యాయతి తద్వాచా వదతీతి తత్థలు తుభ్యం న వాచా
 జహవన్నిత్యబ్రవీత్తస్మాన్మనసా ప్రజాపతయే జహ్వాతి మన ఇవ హి ప్రజాపతిః
 ప్రజాపతేరాప్త్యై పరిధీన్మనం మార్షి పునాత్యేవైనాన్మిర్మధ్యమం త్రయో వై ప్రాణాః
 ప్రాణసేవాభి జయతి త్రిర్దక్షిణార్ధ్యం త్రయ [65] ఇమే లోకా ఇమాసేవ లోకానభి
 జయతి త్రిరుత్తరార్ధ్యం త్రయో వై దేవయానాః పన్థానస్తాసేవాభి జయతి త్రిరుప
 వాజయతి త్రయో వై దేవలోకా దేవలోకాసేవాభి జయతి ద్వాదశ సం పద్యస్తే ద్వాదశ
 మాసాః సంవత్సరః సంవత్సరమేవ ప్రీణాత్యథో సంవత్సరమేవాన్మసా ఉప దధాతి
 సువర్గస్య లోకస్య సమష్ట్యా ఆఘారమా ఘారయతి తిర ఇవ [66] వై సువర్గో లోకః
 సువర్గమేవాన్మసై లోకం ప్ర రోచయత్యుజమా ఘారయత్యుజారివ హి ప్రాణాః
 సంతతమా ఘారయతి ప్రాణానామన్నాద్యస్య సంతత్యా అథో రక్షసామపహత్యై యం
 కామయేత ప్రమాయుకః స్యాదితి జిహ్వాం తస్యాన్మఘారయేత్ప్రాణమేవాన్మజ్జిహ్వాం
 నయతి తాజక్ష్ప మీయతే శిరో వా ఏతద్యజ్ఞస్య యదాఘార ఆత్మా ధ్రువా- [67]
 న్మఘారమాఘార్య ధ్రువాగ్ం సమనక్త్యాత్మన్నేవ యజ్ఞస్య శిరః ప్రతి

దధాత్యగ్నిర్దేవానాం దూత ఆసీద్దైవ్యోఽసురాణాం తౌ ప్రజాపతిం ప్రశ్నమైతాగ్ం స
 ప్రజాపతిర్బ్రాహ్మణమబ్రవీదేతద్వి బ్రూహిత్యా శ్రావయేతీదం దేవాః శృణుతేతి వావ
 తదబ్రవీదగ్నిర్దేవో హోతేతి య ఏవ దేవానాం తమవృణీత తతో దేవా [68]
 అభవన్సరాఽసురా యస్యైవం విదుషః ప్రవరం ప్రవృణతే భవత్యాత్మనా పరాస్య
 భ్రాతృవ్యో భవతి యద్బ్రాహ్మణశ్చాఽబ్రాహ్మణశ్చ ప్రశ్నమేయాతాం బ్రాహ్మణాయాఽధి
 బ్రూయాద్యద్బ్రాహ్మణాయాఽధ్యాహోఽతన్మనేఽధ్యాహా యద్బ్రాహ్మణం పరాహోఽత్మానం
 పరాఽఽహ తస్మాద్బ్రాహ్మణో న పరోఽచ్యః||[69]

వా ఆరణ్యగ్శావ రున్ధేఽథో పశుభిః సోఽబ్రవీద్దక్షిణార్థ్యం త్రయ ఇవ ధ్రువా దేవాశ్చత్వారిగ్ంశచ||2.5.11||

ఆయుష్ష ఆయుర్దా అగ్న ఆ ప్యాయస్వ సస్తేఽవ తే హేడ ఉదుత్తమం ప్ర ణో దేవ్యా నో
 దివోఽగ్నావిష్ణూ అగ్నావిష్ణూ ఇమం మే వరుణ తత్త్వా యామ్యుదు త్యం చిత్రమ్||
 అపాం నపాదా హ్యస్థాదుపస్థం జిహ్మానామూర్ధ్వో విద్యుతం వసానః తస్య జ్యేష్ఠం
 మహిమానం వహన్తీర్హిరణ్యవర్ణః పరి యన్తి యహ్విః|| స- [70] మన్యా యన్త్యుప
 యన్త్యన్యాః సమానమూర్వం నద్యః పృణన్తి తమూ శుచిగ్ం శుచయో
 దీదివాగ్ంసమపాం నపాతం పరి తస్థురాపః|| తమస్మీరా యువతయో యువానం
 మర్మజ్యమానాః పరి యన్త్యాపః|| స శుక్రేణ శిక్వనా రేవదగ్నిర్దేదాయాఽనిధ్యో
 ఘృతనిర్ణిగపు|| ఇన్త్రావరుణయోరహగ్ం సమ్రాజోరవ ఆ వృణే తా నో మృడాత
 ఈదృశే|| ఇన్త్రావరుణా యువమధ్వరాయ నో [71] విశే జనాయ మహి శర్మ
 యచ్ఛతమ్ దీర్ఘప్రయజ్యమతి యో వనుష్యతి వయం జయేమ పృతనాసు దూఢ్యః||
 ఆ నో మిత్రావరుణా ప్ర బాహవా త్వం నో అగ్నే వరుణస్య విద్వాన్దేవస్య హేడోఽవ యా
 సిసీష్ఠాః|| యజిష్ఠో వహ్నితమః శోశుచానో విశ్వా ద్వేషాగ్ంసి ప్రముముగ్ధ్యస్మత్|| స త్వం
 నో అగ్నేఽవమో భవోతీ నేదిష్ఠో అస్యా ఉషసో వ్యుష్టే|| అవ యక్ష్య నో వరుణగ్ం [72]
 రరాణో వీహి మృడీకగ్ం సుహవో న ఏధి|| ప్రప్రాయమగ్నిర్భరతస్య శృణ్వే వి

యథ్సార్వో న రోచతే బృహద్భాః| అభి యః పూరుం పృతనాసు తస్థా దీదాయ దైవ్యో
అతిథిః శివో నః|| ప్ర తే యక్షి ప్ర త ఇయర్మి మన్మ భువో యథా వన్ద్యో నో హపేషు|
ధన్వన్నివ ప్రపా అసి త్వమగ్న ఇయక్షవే పూరవే ప్రత్న రాజన్|| [73] వి పాజసా వి
జ్యోతిషా|| స త్వమగ్నై ప్రతీకేన ప్రత్యోష యాతుధాన్యః| ఉరుక్షయేషు దీద్యత్|| తగ్ం
సుప్రతీకగ్ం సుదృశగ్ం స్వఞ్చమవిద్వాగ్ంసో విదుష్టరగ్ం సపేషు| స యక్షద్విశ్వా
వయునాని విద్వాన్ప్ర హవ్యమగ్నిరమృతేషు వోచత్|| అగ్ంహోముచే వివేష యన్మా వి న
ఇస్తేన్త్ర క్షత్రమిన్త్రియాణి శతక్రతోఽను తే దాయ||[74]

యహ్వీస్సమధ్వరాయ నో వరుణగ్ం రాజగ్ం శ్చతుశ్చత్వారిగ్ంశచ||2.5.12||

విశ్వ రూపస్త్వష్టేన్త్రం వృత్రం బ్రహ్మవాదినస్ త్వే నాఽసోమయాజ్యేష వై దేవరథో దేవా వై నర్వి నాఽయజ్ఞోఽగ్నే
మహాన్త్రీన్నివీతమాయుష్టే ద్వాదశ||12||

విశ్వరూపో నైనగ్ం శీతరూరావద్య వసు పూర్వేద్యుర్వాజా ఇత్యగ్నే మహాన్త్రీవీతమన్యా యన్త్రి చతుస్సప్తతిః||74||

విశ్వరూపోఽను తే దాయ||

|| హరిః ఓమ్||

|| శ్రీ కృష్ణార్పణమస్తు||

|| ఇతి ద్వితీయకాణ్డే పంచమః ప్రశ్నః||